

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.763.2024

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 7049 Pani Posłanki Iwony Marii Kozłowskiej w sprawie sposobu naliczania renty wdowiej dla wdowców z długim stażem wdowieństwa, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Ustawa z dnia 26 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1243), zwana dalej „ustawą zmieniającą”, wprowadziła od 1 stycznia 2025 r. nową regułę zbiegu prawa do renty rodzinnej po zmarłym małżonku i prawa do własnego świadczenia o charakterze emerytalno-rentowym. Przepisy ustawy przewidują, że w przypadku zbiegu prawa do powyższych świadczeń, począwszy od 1 lipca 2025 r., jedno świadczenie wypłacane będzie wdowie lub wdowcowi w całości, a drugie w okresie przejściowym, tj. od 1 lipca 2025 r. do 31 grudnia 2026 r., w wysokości 15%, a od 1 stycznia 2027 r. 25%. Dotychczas, w przypadku zbiegu prawa do kilku świadczeń emerytalno-rentowych, obowiązywała zasada wypłaty jednego świadczenia. Wspomniana ustawa wprowadziła nową regułę zbiegu prawa do nabytej renty rodzinnej.

Przywołane przepisy określają krąg osób uprawnionych do skorzystania z nowej reguły zbiegu prawa do renty rodzinnej z innym świadczeniem emerytalno-rentowym. Wdowa lub wdowiec ubiegający się o ustalenie nowej reguły zbiegu prawa do renty rodzinnej po zmarłym małżonku oraz prawa do innego świadczenia emerytalno-rentowego, muszą spełnić warunki:

- osiągnięcia wieku emerytalnego określonego w art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1631, ze zm.), zwanej dalej „ustawą emerytalną”;
- pozostawania we wspólności małżeńskiej do dnia śmierci małżonka;
- nabycia prawa do renty rodzinnej po zmarłym małżonku nie wcześniej niż 5 lat przed osiągnięciem wieku emerytalnego określonego w art. 24 ust. 1 ustawy emerytalnej;
- niewstąpienia w nowy związek małżeński (wypłata świadczeń w zbiegu na zasadach tzw. renty wdowiej będzie ustawała z dniem poprzedzającym dzień zawarcia nowego związku małżeńskiego przez osobę uprawnioną).

Dodatkowo, ustawa wprowadza limit pobieranych świadczeń w zbiegu w ramach renty wdowiej do poziomu trzykrotności najniższej emerytury.

Ustawa nie różnicuje uprawnień do renty wdowiej w przypadku osoby, która spełnia powyższe warunki, na podstawie wskazanej przez Panią Posłankę długości stażu wdowieństwa. Oznacza to, że - dla przykładu - tak samo traktowany jest spełniający ww. warunki 85 letni wdowiec, którego żona zmarła 20 lat temu, jak spełniający warunki 85 letni wdowiec, którego żona zmarła przed miesiącem. W przypadkach tych przysługują takie same uprawnienia, a świadczenia osób zmarłych są waloryzowane tak, aby ich wartość nie uległa

zmniejszeniu na skutek inflacji. W obu przypadkach uprawnieni dokonują samodzielnie wyboru, które świadczenie pobierają w całości, a które w części. Zgodnie z przepisami ustawy zmieniającej, ustalenie zbiegu prawa do renty rodzinnej z prawem do własnego świadczenia o charakterze emerytalno-rentowym oraz ich wypłata, będą następować na wniosek osoby uprawnionej.

Przygotowany przez ZUS formularz wniosku o ustalenie zbiegu świadczeń z rentą rodzinną (ERWD) jest dostępny w każdej placówce ZUS i na stronie internetowej pod adresem: www.zus.pl od 1 stycznia 2025 r. Formularz ułatwi proces ubiegania się o rentę wdowią osobom, które spełniają warunki do łącznej wypłaty świadczeń. Formularz ten zawiera dane oraz informacje niezbędne do rozpatrzenia wniosku o rentę wdowią. Użycie przygotowanego przez ZUS formularza pozwoli na przyspieszenie procesu rozpatrywania wniosku oraz będzie zapobiegać konieczności prowadzenia dodatkowego postępowania w celu pozyskania informacji koniecznych do rozpatrzenia sprawy. Formularz możliwi szybką i skuteczną ocenę spełnienia przez wnioskodawcę warunków wymaganych do łącznej wypłaty świadczeń.

Wniosek o ustalenie zbiegu świadczeń można złożyć elektronicznie poprzez Platformę Usług Elektronicznych (PUE)/eZUS. Osoby, które będą chciały złożyć wniosek elektronicznie, a nie mają jeszcze konta na PUE/eZUS i będą potrzebowały wsparcia, będą mogły skorzystać z pomocy pracowników ZUS. Wniosek ten osoby zainteresowane będą mogły złożyć również w formie tradycyjnej, tj. na piśmie, za pośrednictwem poczty lub w placówce ZUS lub ustnie do protokołu w placówce ZUS.

W celu ustalenia prawa do wypłaty renty rodzinnej wraz z własnym świadczeniem, czyli renty wdowią, konieczne jest ustalenie prawa do obu tych świadczeń. Dlatego osoby, które nie mają przyznanej renty rodzinnej lub własnego świadczenia albo nie mają przyznanego żadnego z tych świadczeń, a spełniają warunki do ich przyznania, powinny w pierwszej kolejności złożyć o nie wniosek. Do wniosku o rentę rodzinną/własne świadczenie należy dołączyć dokumenty niezbędne do jego rozpatrzenia. Informacje o tym jakie dokumenty należy złożyć występując o przyznanie danego rodzaju świadczenia emerytalno-rentowego dostępne są na stronie internetowej ZUS pod adresem www.zus.pl. Osoby zainteresowane mogą uzyskać informacje w tym zakresie również stacjonarnie, w placówkach ZUS, w salach obsługi klientów oraz kontaktując się telefonicznie przez Centrum Kontakt Klientów ZUS (CKK). Następnie należy złożyć wniosek o ustalenie zbiegu świadczeń z rentą rodzinną.

Osoby, które mają prawo do renty rodzinnej oraz do własnego świadczenia, do wniosku o ustalenie zbiegu świadczeń z rentą rodzinną nie muszą dołączać żadnych dokumentów. W przypadku stwierdzenia, że do rozpatrzenia wniosku niezbędne są dokumenty, którymi ZUS nie dysponuje, ZUS poprosi klienta o ich dostarczenie.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych, w korespondencji skierowanej do Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wskazał, że w postępowaniu o ustalenie zbiegu świadczeń na podstawie art. 95a ustawy emerytalnej, ma zastosowanie art. 118 tej ustawy, zgodnie z którym organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji.

ZUS wskazał, że datą wyjaśnienia ostatniej okoliczności w sprawie o ustalenie zbiegu świadczeń jest:

- data zgłoszenia wniosku o ustalenie zbiegu świadczeń, jeśli nie było prowadzone postępowanie z podmiotem zewnętrznym,
- data zakończenia postępowania wyjaśniającego z podmiotem zewnętrznym (np. z klientem, innym organem emerytalnym lub rentowym),
- data 1 lipca 2025 r. – data określona w przepisach jako data, od której powstaje prawo do wypłaty świadczeń w zbiegu zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy zmieniającej (dla wniosków złożonych w okresie przejściowym tj. w okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2025 r., które oczekują na rozpatrzenie do 1 lipca 2025 r.).

Jednocześnie, z uwagi na brzmienie art. 14 ust. 2 ustawy zmieniającej (zgodnie z którym osoby spełniające warunki do wypłaty świadczeń na zasadach określonych w niniejszej ustawie, od 1 stycznia 2025 r. mogą składać wnioski o ustalenie zbiegu świadczeń, o którym mowa w niniejszej ustawie) ZUS przyjął, że w okresie przejściowym od 1 stycznia 2025 r. do 30 czerwca 2025 r. istnieje możliwość rozpatrzenia wniosku i zakończenia sprawy, jednak wyłącznie w zakresie wydania decyzji odmawiającej ustalenia zbiegu świadczeń.

W opinii ZUS wydanie decyzji o ustaleniu zbiegu świadczeń z rentą rodzinną może nastąpić nie wcześniej niż 1 lipca 2025 r., gdyż dopiero od tej daty powstaje prawo do wypłaty świadczeń w zbiegu, zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy zmieniającej. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyjął dodatkowo, że każda decyzja odmowna, wydana w okresie przejściowym przypadającym od 1 stycznia do 30 czerwca 2025 r., będzie decyzją wydaną w terminie wynikającym z art. 118 ustawy emerytalnej, gdyż bieg 30-dniowego terminu na wydanie przez organ rentowy decyzji w sprawie ustalenia zbiegu świadczeń rozpoczyna się od dnia wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, nie wcześniej jednak niż od 1 lipca 2025 r.

Jednocześnie informuję, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest zobowiązany do zapewnienia kompleksowego wsparcia swoim klientom w procesie składania wniosków. Dotyczy to zwłaszcza osób starszych i ze szczególnymi potrzebami. Zasada ta obowiązuje również przy obsłudze wniosków w sprawie renty wdowiej. Prezes ZUS, w procesie przygotowań do realizacji nowych rozwiązań prawnych, zadeklarował przygotowanie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych do tej obsługi wskazując, że ZUS ma przeszkolonych pracowników w salach obsługi klientów oraz prowadzi obsługę klientów telefonicznie i mailowo. Zasady organizacji pracy w Zakładzie zostały dostosowane do zwiększonego zainteresowania klientów w okresie składania wniosków.

Na stronie www.zus.pl ZUS umieszczono ankietę interaktywną, dzięki której osoby zainteresowane mogą samodzielnie sprawdzić, czy będą uprawnione do renty wdowiej. W ankiecie klient podaje własną datę urodzenia, płeć, datę śmierci małżonka oraz składa oświadczenia o pozostawaniu we wspólności majątkowej, zawarciu związku małżeńskiego i wysokości dotychczasowych świadczeń, otrzymując na koniec informację o spełnieniu warunków.

ZUS przygotował również kalkulator do wyliczenia szacunkowej kwoty połączonych świadczeń, dostępny na stronach internetowych Zakładu.

Ponadto, biorąc pod uwagę specyfikę świadczenia, z którego będą korzystać głównie osoby starsze, ZUS położył nacisk na potrzebę promowania przez pracowników SOK możliwości załatwiania spraw bez konieczności wychodzenia z domu:

- poprzez e-wizytę – konsultację on-line z ekspertem ZUS po wybraniu tematu rozmowy, właściwego tematu spotkania. Z e-wizyty klient może skorzystać także w obecności opiekuna faktycznego lub prawnego. Wideorozmowę z pracownikiem ZUS może także umówić pełnomocnik i w ten sposób uzyskać wsparcie zarówno w założeniu profilu PUE/eZUS, jego potwierdzeniu oraz w złożeniu wniosku o rentę wdowią.
- przez portal Platforma Usług Elektronicznych PUE/eZUS.

Istnieje również możliwość rezerwacji wizyty w placówce ZUS w określonym przez klienta terminie, tak aby po przyjeździe do placówki nie musiał czekać w kolejce do stanowiska. Taką wizytę klienci mogą zarezerwować:

- telefonicznie – wykaz numerów telefonów do poszczególnych oddziałów ZUS znajduje się na www.zus.pl,
- poprzez profil klienta na PUE/eZUS,
- aplikację mobilną mZUS.

Pomoc dla klientów zainteresowanych rentą wdowią pełnić będzie również CKK, tj. infolinia ZUS. Obsługa zapytań klientów na Infolinii w sprawie renty wdowią będzie prowadzona od poniedziałku do piątku, w godz. 7.00 - 18.00. Jeszcze w grudniu 2024 r. utworzona została nowa kolejka dedykowana temu zagadnieniu. Przygotowano również specjalną zapowiedź głosowa na infolinii oraz informację na stronie internetowej ZUS. Klienci mogą również uzyskać informacje w sprawie renty wdowią:

- poprzez formularz kontaktowy zapytania ogólnego,
- wysłanie pytania na adres: cot@zus.pl,
- po zalogowaniu do portalu PUE/eZUS przez opcję „Zadaj pytanie ZUS”.

Kierownictwo ZUS wie, że w tym wypadku dotarcie do jak największej liczby osób zainteresowanych nowym świadczeniem ma kluczowe znaczenie. Wszelkie informacje oraz wyjaśnienia dla klientów związane z rentą wdowią są zamieszczane i będą aktualizowane na bieżąco, na stronie internetowej www.zus.pl

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
dr hab. Sebastian Gajewski, prof. uczelni
Podsekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/